

Cauza C-117/20**Rezumatul cererii de decizie preliminară întocmit în temeiul articolului 98 alineatul (1) din Regulamentul de procedură al Curții de Justiție****Data depunerii:**

3 martie 2020

Instanța de trimitere:

Cour d'appel de Bruxelles (Belgia)

Data deciziei de trimitere:

19 februarie 2020

Reclamantă:

bpost SA

Pârâtă:

Autorité belge de la concurrence

În prezență:

Publmail SA

Comisia Europeană

1. Obiectul și împrejurările litigiului

- 1 În Belgia, bpost este prestatorul istoric de servicii poștale, având în esență sarcina de distribuire poștală, care cuprinde în special colectarea, sortarea, transportul și distribuirea trimiterilor poștale către destinatari.
- 2 Bpost oferă servicii de distribuire poștală nu numai către marele public, ci și către două categorii speciale de clienți, și anume expeditorii de trimiteri poștale în vrac (denumiți în continuare „expeditorii”) și intermediarii.
- 3 Expeditorii sunt consumatori finali de servicii de distribuire poștală. Aceștia definesc mesajul care trebuie să facă obiectul unei trimiteri și se află la originea cererii trimiterilor poștale. În ceea ce îi privește, intermediarii furnizează expeditorilor servicii de triere înainte de serviciul de distribuire poștală. Aceste

servicii pot include pregătirea corespondenței înainte de predarea sa la bpost (sortarea, imprimarea, introducerea în plicuri, etichetarea, indicarea adresei, și francarea), precum și depunerea trimiterilor (colectarea de la expeditori, adunarea și ambalarea trimiterilor în saci poștali, transportul și depunerea în locurile desemnate de operatorul poștal).

- 4 Diferite tipuri de tarife sunt aplicate de bpost, printre care tarifele convenționale, care sunt tarife speciale în raport cu tariful standard plătit de marele public. Aceste tarife speciale rezultă dintr-o convenție între bpost și clienții în cauză, care poate prevedea reduceri acordate anumitor clienți care generează o anumită cifră de afaceri în favoarea operatorului. Reducerile convenționale cele mai frecvente sunt rabaturile cantitative, acordate în funcție de volumul trimiterilor poștale generat într-o perioadă de referință, și rabaturile operaționale, al căror scop este de a retribui anumite operațiuni de triere și constituie contrapartida costurilor evitate de bpost.
- 5 Pentru anul 2010, bpost a informat l’Institut belge des services postaux et des télécommunications [Institutul belgian de servicii poștale și telecomunicații, Belgia] (denumit în continuare „IBPT”) cu privire la o modificare a sistemului său de reduceri pentru tarifele convenționale privind serviciile de livrare a trimiterilor publicitare adresate și a trimiterilor administrative. Aceste trimiteri reprezentau aproximativ 20 % din cifra de afaceri a bpost în sectorul poștal.
- 6 Acest nou sistem de reduceri cuprindea un rabat cantitativ calculat pe baza volumului de trimiteri depus, care era acordat atât expeditorilor, cât și intermediarilor. Reducerea acordată acestora din urmă nu mai era însă calculată pe baza volumului total de trimiteri provenite de la toți expeditorii cărora le furnizau serviciile lor, ci pe baza a volumului de trimiteri generat în mod individual de fiecare dintre clienții lor (denumit în continuare „rabat cantitativ pe expeditor”).
- 7 IBPT este autoritatea de reglementare națională în sectorul serviciilor poștale potrivit Directivei 97/67/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 15 decembrie 1997 privind normele comune pentru dezvoltarea pieței interne a serviciilor poștale ale Comunității și îmbunătățirea calității serviciului (JO 1998, L 15, p. 14, Ediție specială, 06/vol. 3, p. 12, denumită în continuare „Directiva 97/67”).
- 8 Printr-o decizie din 20 iulie 2011, IBPT a condamnat bpost la plata unei amenzi de 2,3 milioane de euro pentru discriminare în sistemul său de tarificare, în particular prin rabatul său selectiv, fondat pe o diferență de tratament nejustificată între expeditori și intermediari.
- 9 Sesizată cu o acțiune în anularea acestei decizii, cour d’appel de Bruxelles, [Curtea de Apel din Bruxelles, Belgia] (denumită în continuare „Curtea de Apel”) a adresat în acest sens o cerere de decizie preliminară Curții de Justiție a Uniunii Europene pentru interpretarea Directivei 97/67.

- 10 Prin Hotărârea din 11 februarie 2015, bpost (C-340/13, EU:C:2015:77), Curtea de Justiție a considerat că expeditorii și intermediarii nu se află într-o situație comparabilă în ceea ce privește obiectivul urmărit de sistemul de rabat cantitativ pe expeditor, și anume stimularea cererii în domeniul serviciilor poștale, din moment ce numai expeditorii sunt în măsură să fie stimulați, prin efectul acestui sistem, să majoreze volumul de corespondență încredințată bpost și, prin urmare, cifra de afaceri a acestui operator. În consecință, diferența de tratament dintre cele două categorii de clienți care rezultă din aplicarea sistemului de rabat cantitativ pe expeditor nu constituie o discriminare interzisă de articolul 12 din Directiva 97/67.
- 11 Curtea de Justiție a răspuns la întrebarea adresată că principiul nediscriminării tarifelor prevăzut la articolul 12 din Directiva 97/67 trebuie interpretat în sensul că nu se opune unui sistem de rabat cantitativ pe expeditor cum este cel în discuție în litigiul principal.
- 12 Prin o hotărâre din 10 martie 2016, Curtea de Apel a anulat decizia IBPT (prima procedură).
- 13 Între timp, prin decizia din 10 decembrie 2012 (denumită în continuare „decizia atacată”), l’Autorité belge de la concurrence [Autoritatea Belgiană de Concurență, Belgia] - fostul „Conseil de la concurrence” [Consiliul Concurenței, Belgia] - a considerat că tratamentul diferențiat al rabatului cantitativ nu constituie o discriminare în sensul strict al termenului, dar este abuziv prin faptul că plasează intermediarii într-o situație concurențială dezavantajoasă față de bpost, sistemul practicat stimulând clienții importanți să încheie contracte direct cu cea din urmă.
- 14 L’Autorité belge de la concurrence [Autoritatea Belgiană de Concurență] a constatat existența unui abuz de poziție dominantă al bpost și, prin urmare, încălcarea articolului 3 din legea din 15 septembrie 2006 privind protecția concurenței economice și a articolului 102 TFUE, în urma adoptării și a punerii în aplicare a noului său sistem de tarifyare din ianuarie 2010 până în iulie 2011, și a condamnat bpost, pe acest temei, la plata unei amenzi stabilite, ținând cont de amenda deja impusă de IBPT, la 37 399 786, 00 euro.
- 15 Prin cererea din 9 ianuarie 2013, bpost a introdus o acțiune în anularea acestei decizii în fața Curții de Apel (a doua procedură).
- 16 Prin hotărârea din 10 noiembrie 2016, Curtea de Apel a considerat că bpost are dreptul să invoce principiul *non bis in idem* din moment ce hotărârea din 10 martie 2016 a statuat definitiv pe fond asupra procedurilor desfășurate de IBPT împotriva bpost pentru fapte aproape identice cu cele vizate de procedurile și decizia l’Autorité belge de la concurrence [Autoritatea Belgiană de Concurență] (sistemul corespunzător fiecărui expeditor pentru tarifyarea convențională a bpost pentru anul 2010). Întrucât procedurile în fața Autorité belge de la concurrence [Autoritatea Belgiană de Concurență] au devenit drept urmare inadmisibile, Curtea de Apel a anulat decizia atacată.

- 17 Prin hotărârea din 22 noiembrie 2018, la Cour de cassation (Curtea de Casație, Belgia) a casat hotărârea Curții de Apel și a considerat că articolul 52 din Cartă nu se opune cumulului de proceduri penale, în sensul acestei dispoziții, întemeiate pe aceleași fapte, chiar dacă una din ele are ca rezultat o decizie definitivă de achitare, atunci când, în aplicarea articolului 52 aliniatul (1) din Cartă, în temeiul principiului proporționalității, astfel de proceduri vizează, în vederea îndeplinirii unui obiectiv de interes general, scopuri complementare care au ca obiect aspecte diferite al aceluiași comportament infracțional.
- 18 Publimail, o societate „intermediară”, a fost citată pentru a-i fi opozabilă hotărârea care urmează a fi pronunțată.
- 19 Comisia Europeană a intervenit în calitate de *amicus curiae*.

2. Dispozițiile în cauză

Dreptul Uniunii

Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene

- 20 Articolul 16 prevede:

„Libertatea de a desfășura o activitate comercială

Libertatea de a desfășura o activitate comercială este recunoscută în conformitate cu dreptul Uniunii și cu legislațiile și practicile naționale.

- 21 Articolul 50 are următorul cuprins:

„Dreptul de a nu fi judecat sau condamnat de două ori pentru aceeași infracțiune.

Nimeni nu poate fi judecat sau condamnat pentru o infracțiune pentru care a fost deja achitat sau condamnat în cadrul Uniunii, prin hotărâre judecătorească definitivă, în conformitate cu legea”.

- 22 Articolul 52 are următorul cuprins:

„Întinderea și interpretarea drepturilor și principiilor

(1) Orice restrângere a exercițiului drepturilor și libertăților recunoscute prin prezenta cartă trebuie să fie prevăzută de lege și să respecte substanța acestor drepturi și libertăți. Prin respectarea principiului proporționalității, pot fi impuse restrângeri numai în cazul în care acestea sunt necesare și numai dacă răspund efectiv obiectivelor de interes general recunoscute de Uniune sau necesității protejării drepturilor și libertăților celorlalți.

[...]"

TFUE

23 Articolul 102 prevede:

„Este incompatibilă cu piața internă și interzisă, în măsura în care poate afecta comerțul dintre statele membre, folosirea în mod abuziv de către una sau mai multe întreprinderi a unei poziții dominante deținute pe piața internă sau pe o parte semnificativă a acesteia.

Aceste practici abuzive pot consta în special în:

[...]

(c) aplicarea în raporturile cu partenerii comerciali a unor condiții inegale la prestații echivalente, creând astfel acestora un dezavantaj concurențial [...].

Directiva 97/67/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 15 decembrie privind normele comune pentru dezvoltarea pieței interne a serviciilor poștale ale Comunității și îmbunătățirea calității serviciului

24 Articolul 12 prevede:

„Statele membre adoptă măsuri pentru a asigura că tarifele pentru fiecare dintre serviciile care fac parte din prestarea serviciului universal sunt conforme cu principiile următoare:

[...]

- tarifele trebuie să fie transparente și nediscriminatorii,
- ori de câte ori furnizorii de serviciu universal aplică tarife speciale, de exemplu pentru serviciile furnizate pentru întreprinderi, trimiteri poștale interne în număr mare sau colectori de corespondență de la mai mulți utilizatori, aceștia aplică principii de transparență și nediscriminare cu privire atât la tarife, cât și la condițiile aferente. Tarifele și condițiile asociate se aplică similar atât între părți terțe diferite, cât și între părți terțe și furnizorii de servicii universale care oferă servicii echivalente. Orice astfel de tarife sunt disponibile și pentru utilizatori, în special pentru cei individuali, pentru întreprinderile mici și mijlocii, care expediază corespondența în condiții similare”.

Dreptul belgian

25 Articolul 12 din Directiva 97/67, astfel cum a fost modificat prin Directiva 2002/39, a fost transpus în ordinea juridică belgiană prin articolul 144ter din legea din 21 martie 1991 privind reforma anumitor întreprinderi publice economice.

- 26 Legea privind protecția concurenței economice, coordonată la 15 septembrie 2006, conține în articolul 3 dispoziții analoge celor din articolul 102 TFUE.

3. Poziția părților

Bpost

- 27 Decizia atacată încalcă principiul *non bis in idem*.
- 28 În speță, procedurile desfășurate în fața IBPT și a Autorité belge de la concurrence [Autoritatea Belgiană de Concurență] sunt toate de natură penală, iar decizia privește fapte identice celor ce fac obiectul deciziei IBPT din 20 iulie 2011 (anulată în mod definitiv prin hotărârea din 10 martie 2016 a Curții de Apel).
- 29 Pe de altă parte, condițiile stricte cerute pentru exceptarea de la interdicția cumulului de proceduri și sancțiuni penale nu sunt îndeplinite. Nu există în realitate „legătură materială și temporală suficient de strânsă” între procedurile IBPT și a Autorité belge de la concurrence [Autoritatea Belgiană de Concurență].

L’Autorité belge de la concurrence [Autoritatea Belgiană de Concurență]

- 30 Decizia atacată nu încalcă principiul *non bis in idem*.
- 31 În măsura în care jurisprudența Curții de Justiție diferă după cum privește dreptul concurenței sau nu, este relevantă în speță jurisprudența în materie de drept al concurenței (în particular Hotărârea din 14 februarie 2012, Toshiba Corporation și alții, C-17/10, EU:C:2012:72) ; ea prevede un criteriu al „interesului juridic protejat” pentru definirea *idem factum* (*idem factum legal*).
- 32 În măsura în care acest lucru este necesar, existența unei jurisprudențe diferențiate a Curții de Justiție, după cum materia este legată de dreptul concurenței, este justificată în ceea ce privește specificitatea dreptului concurenței.
- 33 Procedurile desfășurate de IBPT, pe de o parte, și de Autorité belge de la concurrence [Autoritatea Belgiană de Concurență], pe de altă parte, vizează, în vederea realizării unui obiectiv de interes general, scopuri complementare având ca obiect, după caz, aspecte diferite ale aceluiași comportament infracțional relevant (sau, cu alte cuvinte, protejează interese juridice diferite).
- 34 Pentru a încheia, Autorité belge de la concurrence [Autoritatea Belgiană de Concurență] se alătură Comisiei în ceea ce privește adresarea celor două întrebări care aceasta propune să fie adresate Curții de Justiție.

Comisia Europeană

- 35 Comisia intervine în calitate de *amicus curiae* pentru a supraveghea păstrarea interesului public comunitar constând, în speță, în evitarea unei decizii contrare jurisprudenței Toshiba și criteriului unității interesului juridic protejat, vizat în aceasta, care rămâne relevant în domeniul concurenței.
- 36 Comisia se îndoiește de relevanța referirii exclusive a Cour de cassation (Curții de Casație) la Hotărârile din 20 martie 2018, Menci (C-524/15, EU:C:2018:197), Garlsson Real Estate și alții (C-537/16, EU:C:2018:193) și Di Puma și Zecca (C-596/16 și C-597/16, EU:C:2018:192). Cele trei hotărâri sunt străine dreptului concurenței, în timp ce prezenta cauză se înscrie în acest domeniu. În plus, cele trei hotărâri privesc situații foarte diferite de cazul din speță, întrucât ele privesc o duplicare a procedurilor și sancțiunilor în temeiul aceleiași încălcări care face obiectul unei duble calificări și pedepse în dreptul național, una fiind de ordin administrativ (dar cu caracter penal), iar cealaltă de ordin penal.
- 37 În speță, bpost a făcut obiectul a două proceduri independente pentru două încălcări distincte bazate pe dispoziții legale distincte, urmărind obiective de interes general distincte și complementare, anume:
 - una introdusă de IBPT pentru încălcarea normelor sectoriale aplicabile, mai precis a interdicției practicilor discriminatorii și a obligației de transparență prevăzute în mod special în articolul 144ter din legea belgiană din 21 martie 1991 (prima procedură),
 - cealaltă introdusă de Autorité belge de la concurrence [Autoritatea Belgiană de Concurență] pentru încălcarea regulamentelor europene și naționale în materie de concurență, mai precis încălcarea interdicției abuzului de poziție dominantă, sancționat la articolele 102 din TFUE și 3 din legea belgiană din 15 septembrie 2006 privind protecția concurenței economice (a doua procedură).
- 38 Existența unei eventuale încălcări a principiului *non bis in idem* în cazul din speță trebuie, în viziune Comisiei, să fie examinată prin raportare la criteriile formulate de Curtea de Justiție în materie de concurență. Trebuie, astfel, să se țină cont de faptul că respectivele două autorități au aplicat legislații diferite vizând interese juridice distincte și încălcări distincte.
- 39 În cele din urmă, Comisia ține să precizeze că nu ne aflăm aici la nivelul unei excepții de la principiu (articolul 52 din Cartă), ci chiar la nivelul principiului (articolul 50 din Cartă), din moment ce aici nu este *idem factum* legal în sensul Hotărârii din 14 februarie 2012, Toshiba Corporation și alții (C-17/10, EU:C:2012:72).
- 40 Comisia subliniază că, dacă nu se ține cont de interesul juridic protejat de fiecare dintre diferitele domenii juridice vizate, există un risc de reducere considerabilă a domeniului de aplicare al dreptului concurenței, sau chiar de anulare a acestuia, deoarece el are o dimensiune orizontală față de normele sectoriale. În caz de

suprapunere și aplicare prealabilă a unei norme sectoriale, dreptul concurenței riscă să fie privat de efectul său util.

- 41 Se poate ajunge ca aceeași întreprindere să pună în aplicare o practică care constituie o încălcare atât a dreptului concurenței, cât și a unei norme sectoriale. În măsura în care privește încălcări aparținând unor legislații distincte protejate de autorități distincte prin întreprinderea de proceduri distincte, aplicarea efectivă a acestor legislații se produce în mod obligatoriu prin luarea în considerare a diferitelor interese juridice protejate de acesta. Aceasta privește o condiție necesară aplicării principiului *non bis in idem*, preconizată de Hotărârea din 14 februarie 2012, Toshiba Corporation și alții (C-17/10, EU:C:2012:72).
- 42 Acest lucru este esențial pentru a se evita ca o întreprindere care a făcut obiectul procedurilor în baza unor norme sectoriale urmărind un obiectiv bine specificat să poată invoca principiul *non bis in idem*, pentru a evita aplicarea dreptului concurenței, chiar dacă acesta urmărește un obiectiv specific distinct de primul. Acela ar avea în consecință lăsarea nerezolvate - și nepedepsite - a obstacolelor în calea liberei concurențe.
- 43 Comisia propune adresarea a două întrebări Curții de Justiție.

4. Aprecieră Curții de Apel:

- 44 Curtea de Apel circumscribe mai întâi cele două proceduri în cauză.
- 45 Prima procedură s-a bazat în special pe articolul 144ter din legea din 21 martie 1991, care reformează anumite întreprinderi publice economice, vizând impunerea către prestatorii de servicii poștale universale a unor anumite obligații de transparență și de nediscriminare în adoptarea și aplicarea sistemelor lor de tarifyare, destinate garantării liberalizării sectorului poștal.
- 46 Recunoscând totodată aplicarea dreptului concurenței în sectorul poștal și, făcând referire în sens larg la poziția Comisiei în această privință, IBPT a declarat în mod explicit neevaluarea conformității comportamentului lui bpost la regulile de concurență naționale sau europene, declinând competența pentru aplicarea acestor reguli de concurență, printre altele, pentru că acestea urmăresc obiective diferite. IBPT a declarat că procedura sa s-a desfășurat „fără a prejudicia aplicarea regulilor de concurență de către autoritățile competente”.
- 47 În cadrul celei de a doua proceduri, l’Autorité belge de la concurrence [Autoritatea Belgiană de Concurență] nu a sancționat bpost pentru lipsa de transparență sau pentru practici discriminatorii. Aceasta a aplicat dreptul belgian și european al concurenței în vederea sancționării practicilor anticoncurențiale ale bpost, respectiv practicile susceptibile, pe de o parte, „de a avea un efect de excludere” a intermediarilor și a potențialilor concurenți ai bpost și, pe de altă parte, „un efect de fidelizare a celor mai mari clienți bpost”, astfel încât să „ridice bariere la intrarea în sectorul distribuției”.

- 48 Curtea de Apel examinează în continuare obiectivele celor două legislații aplicate și concluzionează că, în mod contrar celor susținute de bpost, aceste legislații nu vizează „exact același scop, respectiv protejarea concurenței libere și loiale pe piața poștală”. Legăturile care există între aceste două legislații, scoase în evidență de bpost, nu sunt suficiente pentru a considera că ele vizează pur și simplu același scop.
- 49 Aceasta nu contestă că dreptul (european) al concurenței are o dimensiune orizontală prin faptul că urmărește evitarea denaturării concurenței la nivelul întregii piețe interne. Această piață internă se împarte în diferite subpiețe care sunt supuse dreptului concurenței, dar și unor norme specifice al căror scop nu este de a menține, sau nu numai de a menține o concurență liberă și nedenaturată.
- 50 Obiectivele Directivei 97/67, transpuse de legea belgiană din 21 martie 1991, aplicată de IBPT în prima procedură, nu se rezumă la menținerea unei concurențe libere și nedenaturate pe piața poștală.
- 51 Curtea de Apel examinează în continuare condițiile aplicării principiului *non bis in idem*. Pentru a determina dacă a fost o încălcare, în cazul din speță, a principiului *non bis in idem*, trebuie prin urmare, în principiu, să se țină cont de circumstanța că prima și a doua procedură își găsesc fundamentul în legislații distincte, vizând protejarea intereselor juridice distincte, respectiv, pe de o parte, garantarea liberalizării sectorului poștal prin intermediul unor obligații de transparență și de nediscriminare (prima procedură) și, pe de altă parte, garantarea liberei concurențe pe piața internă prin intermediul unei interdicții a abuzurilor de poziție dominantă (a doua procedură).
- 52 Această condiție a unității de interes juridic protejat a fost formulată în Hotărârea Aalborg Portland și a fost confirmată în mod expres de Curtea de Justiție în Hotărârea din 14 februarie 2012, Toshiba Corporation și alții (C-17/10, EU:C:2012:72, precum și de Tribunalul de Primă Instanță în Hotărârea din 26 octombrie 2017, Marine Harvest/Comisia (T-704/14, EU:T:2017:753).
- 53 Relevanța condiției unității de interes juridic protejat reiese în special din hotărârile privind cumulul de sancțiuni aplicate de autoritățile naționale din domeniul concurenței ale unui stat membru și de Comisie. Curtea de Justiție a stabilit și aplicat această condiție în hotărârile privind concurența, dar nu în alte domenii juridice.
- 54 În Hotărârea din 14 februarie 2012, Toshiba Corporation și alții (C-17/10, EU:C:2012:72), Curtea de Justiție nu a urmat concluziile avocatei generale, doamna Kokott, care a invitat explicit să se renunțe la aplicarea acestei condiții în dreptul concurenței.
- 55 În concluziile sale, avocata generală a recunoscut totuși în mod expres că „în procedurile în materie de concurență, instanțele Uniunii au considerat până în prezent că aplicarea principiului *non bis in idem* este supusă unei triple condiții, de identitate a faptelor, de unitate a autorului unei încălcări și de unitate a interesului

legal protejat”, că „principiul *non bis in idem* interzice, prin urmare, sancționarea aceleiași persoane mai mult de o dată pentru același comportament ilicit în scopul protejării aceleiași valori juridice” și că „recurgând la ultimul criteriu, Curtea a respins în cauzele în materie de înțelegeri interdicția dublei condamnări în raportul dintre Uniune și state terțe” (concluziile avocatului general Kokott în cauza Toshiba Corporation și alții, C-17/10, EU:C:2011:552).

- 56 Cu toate acestea, ea a susținut că Curtea de Justiție trebuie să uniformizeze jurisprudența sa și să abandoneze condiția privind unitatea interesului juridic protejat, aplicată numai în dreptul concurenței.
- 57 Curtea de Justiție nu a urmat raționamentul avocatei generale în privința acestui aspect. Aceasta a indicat în mod clar că „în cauzele din domeniul dreptului concurenței, Curtea a considerat că aplicarea principiului *ne bis in idem* este supusă unei triple condiții, de identitate a faptelor, de unitate de făptuitor și de unitate a interesului legal protejat”. Invitată de avocata generală să abandoneze jurisprudența în materie de *non bis in idem*, variind în funcție de domeniul dreptului concurenței, Curtea de Justiție a refuzat în mod expres să o facă și a reafirmat că, în dreptul concurenței, principiul *non bis in idem* impune întotdeauna unitatea interesului juridic protejat.
- 58 În concluziile pe care le prezintă în cauza Powszechny Zakład Ubezpieczeń na Życie, avocatul general Wahl a considerat că „întâmpinăm dificultăți în a identifica motive temeinice pentru care triplul criteriu ar trebui să fie aplicat în continuare în contextul dreptului concurenței” (concluziile avocatului general Wahl în cauza Powszechny Zakład Ubezpieczeń na Życie (C-617/17, EU:C:2018:976, punctul 45).
- 59 În speță, *prima facie*, Curtea de Apel pare să considere că sancțiunea autorității de reglementare IBPT pentru încălcarea obligației de nediscriminare nu pedepsește aceleași fapte precum sancțiunea Autorité belge de la concurrence [Autoritatea Belgiană de Concurență] pentru abuz de poziție dominantă.
- 60 Există, *prima facie*, motive să decidă că principiul *non bis in idem* nu trebuie să se aplice din moment ce diferitele sancțiuni aplicate de autorități distincte nu au ca obiect pedepsirea acelorași fapte sau efecte și că, așa cum a arătat Comisia, există un risc de reducere considerabilă a domeniului de aplicare al dreptului concurenței pentru că acesta are o „dimensiune orizontală” față de cel al normelor sectoriale, iar în caz de suprapunere și de aplicare prealabilă a unui norme sectoriale, dreptul concurenței riscă să fie privat de tot efectul său util sau cel puțin de o parte considerabilă a acestuia.
- 61 *Prima facie*, Curtea de Apel consideră că se ține cont de interesul juridic protejat pentru fiecare din diferitele domenii juridice prevăzute (*idem factum legal*), astfel cum se statuează în Hotărârea din 14 februarie 2012 Toshiba Corporation și alții (C-17/10, EU:C:2012:72).

- 62 Curtea de Apel își însușește totuși ezitățile avocatului general TANCHEV, exprimate în Concluziile prezentate în cauza Marine Harvest.
- 63 ”Din motive de exhaustivitate, ar trebui să precizăm că relevanța celei de a treia condiții menționate la punctul 95 de mai sus, și anume identitatea interesului legal protejat, a fost pusă sub semnul întrebării. Potrivit jurisprudenței, normele Uniunii în domeniul concurenței și normele naționale în domeniul concurenței urmăresc „scopuri diferite” (a se vedea Hotărârea din 13 februarie 1969, Wilhelm și alții, 14/68, EU:C:1969:4, punctul 11) și protejează, prin urmare, interese legale diferite. Rezultă că principiul *ne bis in idem* nu se opune aplicării unor amenzi distincte aceleiași întreprinderi pentru încălcarea normelor Uniunii în domeniul concurenței, pe de o parte, și a normelor naționale în domeniul concurenței, pe de altă parte. Cu toate acestea, relevanța condiției potrivit căreia interesul legal protejat trebuie să fie același este contestată întrucât, pe de o parte, această condiție nu este aplicată în alte domenii juridice decât dreptul concurenței (a se vedea Concluziile avocatei generale Kokott prezentate în cauza Toshiba Corporation și alții, C- 17/10, EU:C:2011:552, punctul 116, și Concluziile avocatului general Campos Sánchez- Bordona prezentate în cauza Menci, C- 524/15, EU:C:2017:667, punctul 27) și, pe de altă parte, aceasta este în contradicție cu convergența din ce în ce mai mare a normelor Uniunii în domeniul concurenței cu normele naționale în domeniul concurenței, precum și cu descentralizarea aplicării normelor Uniunii în domeniul concurenței în temeiul Regulamentului (CE) nr. 1/2003 al Consiliului din 16 decembrie 2002 privind punerea în aplicare a normelor de concurență prevăzute la [articolele 101 și 102 TFUE]” (Concluziile avocatului general Tanchev în cauza Marine Harvest (C-10/18 P, EU:C:2019:795, punctul 95, nota de subsol 34).
- 64 Ținând cont de cele de mai sus, Curtea de Apel consideră necesar să întrebe Curtea de Justiție despre modul în care se interpretează principiul *non bis in idem* în materie de concurență. Este vorba de o întrebare în interpretare care prezintă un interes general pentru aplicarea uniformă a dreptului Uniunii, în condițiile în care întrebarea privind menținerea sau nu a celei de a treia condiții din Hotărârea din 14 februarie 2012, Toshiba Corporation și alții (C-17/10, EU:C:2012:72) în materie de concurență este susceptibilă să se adreseze într-o manieră similară în fața altor jurisdicții ale statelor membre ale Uniunii.

5.Întrebări preliminare:

- 65 Curtea de Apel decide să adreseze Curții de Justiție întrebările preliminare sugerate de Comisia Europeană și de Autorité belge de la concurrence [Autoritatea Belgiană de Concurență]:

Prima întrebare :

Principiul *non bis in idem*, așa cum este garantat de articolul 50 din Cartă, trebuie să fie interpretat în sensul că nu împiedică autoritatea administrativă competentă a unui stat membru să impună o sancțiune pentru încălcarea dreptului european al

concurenței, într-o situație precum cea din speță, în care aceeași persoană juridică a fost deja achitată în mod definitiv de o sancțiune administrativă care i-a fost impusă de autoritatea de reglementare națională în sectorul serviciilor poștale pentru o pretinsă încălcare a legislației poștale, având în vedere aceleași fapte sau fapte similare, în măsura în care criteriul unității interesului legal protejat nu este îndeplinit întrucât prezenta cauză vizează două încălcări diferite din două legislații distincte care fac parte din două domenii juridice separate?

A doua întrebare:

Principiul non bis in idem, așa cum este garantat de articolul 50 din Cartă, trebuie să fie interpretat în sensul că nu împiedică autoritatea administrativă competentă a unui stat membru să impună o sancțiune pentru încălcarea dreptului european al concurenței, într-o situație precum cea din speță, în care aceeași persoană juridică a fost deja achitată în mod definitiv de o sancțiune administrativă care i-a fost impusă de autoritatea de reglementare națională în sectorul serviciilor poștale, pentru o pretinsă încălcare a legislației poștale, având în vedere aceleași fapte sau fapte similare, pentru motivul că o limitare a principiului non bis in idem ar fi justificată de faptul că legislația în materie de concurență urmărește un obiectiv complementar de interes general, respectiv salvarea și menținerea unui sistem fără denaturarea concurenței pe piața internă, și nu excede ceea ce este adecvat și necesar în vederea atingerii obiectivului legitim urmărit de această legislație, și/sau în vederea protejării dreptului și a libertății de a desfășura o activitate comercială al altor operatori în temeiul articolului 16 din Cartă?